

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ Α ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑ Α

Στις ερωτήσεις Α1-Α4, να μεταφέρετε στην κόλλα σας τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Α1. Ο Περιοδικός Πίνακας αποτελείται από

- α) 7 οριζόντιες γραμμές (περίοδοι) και 18 κατακόρυφες στήλες (ομάδες).
- β) 7 οριζόντιες γραμμές (ομάδες) και 18 κατακόρυφες στήλες (περίοδοι).
- γ) 18 οριζόντιες γραμμές (περίοδοι) και 7 κατακόρυφες στήλες (ομάδες).
- δ) 18 οριζόντιες γραμμές (ομάδες) και 7 κατακόρυφες στήλες (περίοδοι).

(Μονάδες 5)

Α2. Τα ηλεκτρόνια σθένους ενός ατόμου είναι

- α. ο συνολικός αριθμός e^- του ατόμου.
- β. ίσα με τα νετρόνια του ατόμου.
- γ. τα e^- της πρώτης στιβάδας κάθε ατόμου.
- δ. τα e^- της τελευταίας στιβάδας κάθε ατόμου.

(Μονάδες 5)

Α3. Κατά τη δημιουργία ενός ιοντικού δεσμού

- α. δημιουργείται ένα κοινό ζεύγος e^- μεταξύ των ατόμων του δεσμού.
- β. τα ιόντα που δημιουργούνται συγκρατούνται με ηλεκτρικές δυνάμεις μεταξύ αντίθετων φορτίων
- γ. προκύπτει ένα νέο μόριο
- δ. καταστρέφεται το κρυσταλλικό πλέγμα

(Μονάδες 5)

Α4. Ο αριθμός οξείδωσης του Ρ στην ένωση H_3PO_4 είναι:

- α. +5
- β. +3
- γ. -3
- δ. +1

(Μονάδες 5)

Α5. Να μεταφέρετε στην κόλλα απαντήσεων τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση και δίπλα να σημειώσετε το γράμμα Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το γράμμα Λ αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως σωστές (Σ) ή λανθασμένες (Λ).

- α. Το στοιχείο νάτριο, $_{11}Na$, βρίσκεται στην 1η (IA) ομάδα και την 2η περίοδο του Περιοδικού Πίνακα.
- β. Το στοιχείο Χ που βρίσκεται στη 17η (VIIA) ομάδα και στην 2η περίοδο του περιοδικού πίνακα, έχει ατομικό αριθμό 17.
- γ. Τα στοιχεία μιας περιόδου έχουν τον ίδιο αριθμό ηλεκτρονίων στην εξωτερική τους στιβάδα.
- δ. Τα στοιχεία μιας ομάδας έχουν τον ίδιο αριθμό ηλεκτρονίων.
- ε. Τα στοιχεία της 3ης (IIIA) ομάδας έχουν τρεις στιβάδες.
- στ. Τα στοιχεία που έχουν εξωτερική στιβάδα την N, ανήκουν στην 4η περίοδο.
- ζ. Το στοιχείο φθόριο, F ($Z = 9$), βρίσκεται στην 17η (VIIA) ομάδα και την 2η περίοδο του Περιοδικού Πίνακα.
- η. Το στοιχείο οξυγόνο, $_8O$, βρίσκεται στην 16η (VIA) ομάδα και την 2η περίοδο του Περιοδικού Πίνακα.
- θ. Το στοιχείο φωσφόρος, $_{15}P$, βρίσκεται στην 15η (VA) ομάδα και στην 3η περίοδο του Περιοδικού Πίνακα.
- ι. Τα στοιχεία μιας ομάδας έχουν τον ίδιο αριθμό στιβάδων.

ΘΕΜΑ Β

- B1.** Δίνονται δύο ζεύγη στοιχείων : **α.** ${}_{16}\text{S}$ και ${}_{17}\text{Cl}$ **β.** ${}_{17}\text{Cl}$ και ${}_{9}\text{F}$
Σε ποιο ζεύγος τα στοιχεία έχουν παρόμοιες (ανάλογες) χημικές ιδιότητες; Αιτιολογήστε την απάντησή σας
- B2. i.** Δίνονται δύο ζεύγη στοιχείων : **α.** ${}_{11}\text{Na}$ και ${}_{3}\text{Li}$ και   **β.** ${}_{11}\text{Na}$ και ${}_{18}\text{Ar}$. Σε ποιο ζεύγος τα στοιχεία ανήκουν στην ίδια περίοδο; Αιτιολογήστε την απάντησή σας
- ii.** Ένα από τα άγνωστα στοιχεία του οποίου ο Mendeleev προέβλεψε την ύπαρξή του ονομάστηκε από αυτόν εκα-αργίλιο. Αργότερα ανακαλύφθηκε στη Γαλλία, ονομάστηκε γάλλιο (Ga) και βρέθηκε ότι είχε ατομικό αριθμό $Z = 31$.
α. Ποια είναι η κατανομή των ηλεκτρονίων στο άτομο του αργιλίου (${}_{31}\text{Al}$) και του Ga ;
β. Ποια είναι η θέση του γαλλίου στον περιοδικό πίνακα σε σχέση με το αργίλιο;
- B3.** Να βρείτε τον ατομικό αριθμό του 2ου μέλους της ομάδας των αλογόνων και να γράψετε την ηλεκτρονιακή δομή του.
- B4.** Το στοιχείο X έχει 6 ηλεκτρόνια στην εξωτερική του στιβάδα που είναι η στιβάδα (M).
α. Να υπολογιστεί ο ατομικός αριθμός του στοιχείου X .
β. Να εξηγήσετε σε ποια ομάδα και σε ποια περίοδο του Περιοδικού Πίνακα ανήκει το στοιχείο X .
- B5.** Για τα άτομα: ${}_{12}\text{Mg}$, ${}_{8}\text{O}$, ${}_{17}\text{Cl}$
α. Να γίνει κατανομή των ηλεκτρονίων σε στιβάδες.
β. Να βρεθεί σε ποια περίοδο και σε ποια ομάδα του Περιοδικού Πίνακα ανήκει το καθένα από αυτά.
- B6. i)** Να ονομαστούν οι παρακάτω χημικές ενώσεις:
 H_2SO_3 , NH_4ClO_4 , CaS , LiCN , $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$
- ii)** Να υπολογιστεί ο Αριθμός Οξειδωσης του S στις ενώσεις H_2SO_3 και CaS και του Cr στην ένωση $\text{Al}_2(\text{Cr}_2\text{O}_7)_3$

ΘΕΜΑ Γ

- Γ1. Δίνονται τα στοιχεία Α και Ψ. Το Α βρίσκεται στην 1η (ΙΑ) ομάδα και στην τρίτη περίοδο του Περιοδικού Πίνακα και το Β' βρίσκεται στην 17η (VIIA) ομάδα και στην δεύτερη περίοδο του Περιοδικού Πίνακα.
- Να βρεθεί ο ατομικός αριθμός του κάθε στοιχείου.
  - Οι πληροφορίες που ακολουθούν αφορούν στα στοιχεία Χ και Ψ. Το ιόν X^{2+} έχει 10 ηλεκτρόνια. Το στοιχείο Ψ βρίσκεται στην 2η περίοδο και στην 17η (VIIA) ομάδα του Περιοδικού Πίνακα. Να υπολογίσετε τους ατομικούς αριθμούς των στοιχείων Χ και Ψ.
- Γ2. Δίνονται τα στοιχεία ${}_{16}S$ και ${}_{12}Mg$.
- Να γράψετε την κατανομή ηλεκτρονίων σε στιβάδες για τα άτομα του S και του Mg.
  - Να εξηγήσετε γιατί το Mg εμφανίζεται στις ενώσεις του ως ιόν με φορτίο 2+.
  - Το S εμφανίζει παρόμοιες (ανάλογες) χημικές ιδιότητες με το στοιχείο ${}_{15}X$ ή με το ${}_{8}O$; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
- Γ3. Δίνονται τα στοιχεία: ${}_{12}Mg$ και ${}_{9}F$.
- Να γράψετε για τα παραπάνω στοιχεία την κατανομή των ηλεκτρονίων σε στιβάδες.
  - Να βρεθεί η ομάδα και η περίοδος στην οποία ανήκουν τα παραπάνω στοιχεία.
  - Να χαρακτηρίσετε τα παραπάνω στοιχεία ως μέταλλα ή αμέταλλα.
  - Να αναφέρετε αν ο μεταξύ τους δεσμός είναι ιοντικός ή ομοιοπολικός.
- Γ4. Δίνονται τα στοιχεία Χ και Ψ. Το Χ βρίσκεται στην 1η (ΙΑ) ομάδα και στην τρίτη περίοδο του Περιοδικού Πίνακα και το Ψ βρίσκεται στην 17η (VIIA) ομάδα και στην δεύτερη περίοδο του Περιοδικού Πίνακα.
- Να κατανομηθούν τα ηλεκτρόνια του κάθε στοιχείου σε στιβάδες.
  - Να βρεθεί ο ατομικός αριθμός του κάθε στοιχείου.
  - Τα Χ και Ψ θα αναπτύξουν μεταξύ τους ιοντικό ή ομοιοπολικό δεσμό; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
- Γ5. Το άτομο σεληνίου συμβολίζεται ως ${}_{34}^{79}Se$.
- Από πόσα πρωτόνια, ηλεκτρόνια και νετρόνια αποτελείται το άτομο αυτό; Ποια η κατανομή των ηλεκτρονίων του σε στιβάδες;
  - Σε ποιο περίοδο και ομάδα ανήκει το στοιχείο;
  - Να το ταξινομήσετε ως ηλεκτροθετικό ή ως ηλεκτραρνητικό και ως μέταλλο ή αμέταλλο.
  - Να περιγράψετε το είδος των δεσμών (ιοντικός ή ομοιοπολικός) που σχηματίζει το Se στις ενώσεις του με το :
    - ${}_{1}H$
    - ${}_{11}Na$
    - ${}_{12}Mg$

(5 x 5 μονάδες)

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Το στοιχείο Χ ανήκει στην 3^η περίοδο και στην 1 η (ΙΑ) ομάδα του Περιοδικού Πίνακα.

i) Να υπολογίσετε τον ατομικό αριθμό του Χ.

ii) Με τι δεσμό θα ενωθεί το Χ με το ${}_{17}\text{Cl}$; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

iii) Για καθεμία από τις παρακάτω περιπτώσεις να γράψετε αν ο δεσμός είναι ομοιοπολικός ή ιοντικός.

α) Ο δεσμός αυτός σχηματίζεται μεταξύ ενός μετάλλου και ενός αμετάλλου.

β) Ο δεσμός αυτός δημιουργείται με τη αμοιβαία συνεισφορά μονήρων ηλεκτρονίων.

(6 μονάδες)

Δ2. Σε 460 g H_2O διαλύονται 40 g NaCl και προκύπτει διάλυμα Δ που έχει πυκνότητα $d = 1,25 \text{ g/mL}$ σε θερμοκρασία θ_1 .

α) Να βρεθούν:

i) η % w/w περιεκτικότητα του διαλύματος Δ.

ii) η % w/v περιεκτικότητα του διαλύματος Δ.

(8 μονάδες)

β) Μεταβάλλουμε τη θερμοκρασία του κορεσμένου διαλύματος Δ σε $\theta_2 > \theta_1$. Το διάλυμα στη νέα θερμοκρασία θα παραμείνει κορεσμένο ή θα γίνει ακόρεστο; Εξηγήστε.

(3 μονάδες)

Δ3 Σε 330 ml υδατικού διαλύματος ζάχαρης 20% w/v (βάρος κατ' όγκο), να βρείτε:

α. Πόσα g ζάχαρης περιέχονται συνολικά σε αυτό.

β. Αν προσθέσουμε 70 ml νερό ακόμα, ποια η % w/v περιεκτικότητα του διαλύματος που προκύπτει;

ΘΕΜΑ Α

A1 α. A2 δ. A3 β. A4 α.

A5 α Σ. β Λ. γ Λ. δ Λ. ε Λ. στ Σ. ζ Σ. η Λ. θ Σ. ι Λ.

ΘΕΜΑ Β

B1 Το ζεύγος β. Ανήκουν στην ίδια ομάδα (17^η) του Π.Π., είναι αλογόνα δηλαδή, άρα θα έχουν παραπλήσιες ιδιότητες.

B2 i. Το ζεύγος β, γιατί από τις ηλεκτρονιακές δομές τους, το Na και το Ar ανήκουν στην 3^η περίοδο, με το Na να ανήκει στην 1^η ομάδα (αλκάλιο) και το Ar στην 18^η ομάδα (ευγενές αέριο).

ii. α) $_{13}\text{Al}$: K2 L8 M3

$_{31}\text{Ga}$: K2 L8 M18 N8 O3

β) $_{13}\text{Al}$: 3^η περίοδος 13^η ομάδα

$_{31}\text{Ga}$: 5^η περίοδος 13^η ομάδα

B3 Το 1^ο μέλος των αλογόνων θα είναι το στοιχείο με $Z = 9$ K2 L7 .

Το 2^ο μέλος θα έχει $Z = 17$. K2 L8 M7, 3^η περίοδος 17^η ομάδα.

B4 N στιβάδα, άρα τρεις στιβάδες, δηλαδή 3^η περίοδος. 6 e⁻ σθένους, άρα 16^η ομάδα, προκύπτει $Z = 16$.

Ηλεκτρονιακή δομή $_{16}\text{X}$: K2 L8 M6

B5 $_{12}\text{Mg}$: K2 L8 M2 3^η Περίοδος 2^η ομάδα

$_{8}\text{O}$: K2 L6 2^η Περίοδος 16^η ομάδα

$_{17}\text{Cl}$: K2 L8 M7 3^η Περίοδος 17^η ομάδα

- B6** i) H_2SO_3 θειώδες οξύ
 NH_4ClO_4 υπερχλωρικό αμμώνιο
 CaS θειούχο ασβέστιο
 LiCN κυανιούχο λίθιο
 $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ διχρωμικό κάλιο

ii) H_2SO_3 $2*(+1)+x+4*(-2) = 0 \Leftrightarrow x = +6$
 CaS $1*(+2)+x = 0 \Leftrightarrow x = -2$
 $\text{Al}_2(\text{Cr}_2\text{O}_7)_3$ $2*(+3)+3[2x+7*(-2)] = 0 \Leftrightarrow x = +6$

ΘΕΜΑ Γ

Γ1 α) Στοιχείο Α: $Z = 11$ Αλκάλιο

Στοιχείο Β: $Z = 9$ Αλογόνο

β) X^{+2} : $\text{K}2 \text{L}8 \Leftrightarrow \text{X}$: $\text{K}2 \text{L}8 \text{M}2$ άρα $Z = 12$.

Αντίστοιχα, Ψ : $\text{K}2 \text{L}7$, $Z = 9$

Γ2 α) ${}_{16}\text{S}$: $\text{K}2 \text{L}8 \text{M}6$ και ${}_{12}\text{Mg}$: $\text{K}2 \text{L}8 \text{M}2$

β) Το Mg , αν χάσει 2 e αποκτά πολύ σταθερή δομή, εκείνη του ευγενούς αερίου Ne

γ) Με το ${}_8\Psi$: $\text{K}2\text{L}6$ γιατί ανήκουν στην ίδια (16^n) ομάδα.

Γ3 α και β)Όπως παραπάνω.

γ) Mg : Μέταλλο, αλκαλική γαία F : Αμέταλλο, αλογόνο

δ) Ιοντικός δεσμός

Γ4 α) και β) X : $Z = 11$ ${}_{11}\text{X}$: $\text{K}2\text{L}8\text{M}1$ και Ψ : $Z = 9$ ${}_9\Psi$: $\text{K}2\text{L}7$

γ) X : μέταλλο Ψ : αμέταλλο, άρα θα σχηματιστεί ιοντικός δεσμός.

Γ5 α) 34 πρωτόνια, 45 νετρόνια και 34 ηλεκτρόνια

β) ${}_{34}\text{Se}$: K2 L8 M18 N6 4^η περίοδος και 16^η ομάδα

γ) ηλεκτραρνητικό αμέταλλο

δ) μέταλλο και αμέταλλο: ιοντικός ενώ αμέταλλο και αμέταλλο: ομοιοπολικός
Άρα: ι) H_2Se ομοιοπολικός ιι) Na_2Se ιοντικός ιιι) MgSe ιοντικός

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. i) X: K2L8M1 άρα Z=11

ii) X μέταλλο, Cl : αμέταλλο, ιοντικός δεσμός

iii) α και β Όπως στο θέμα Γ

Δ2. α) i) $m_{\text{διαλύματος}}=460+40=500\text{g}$ διαλύματος. $\pi=40\text{g}/500\text{g}=8.5\%w/w$

ii) $V_{\text{διαλύματος}}=m/d=500/1.25=400\text{ml}$ διαλύματος. $\pi=40\text{g}/400\text{ml}=10\%w/V$

β) Εφσον μιλάμε για στερεό, αύξηση της θ θα προκαλέσει αύξηση της διαλυτότητας. Έτσι, το κορεσμένο διάλυμα θα γίνει ακόρεστο.

Δ3. α) 20g σε 100ml. Σε 330ml θα έχουμε $3.3 \cdot 20=66\text{g}$ ζάχαρης.

β) Νέος όγκος διαλύματος $=330+70=400\text{ml}$. Ωστόσο, η μάζα της ζάχαρης δεν άλλαξε. Η νέα περιεκτικότητα θα είναι $\pi'=66\text{g}/400\text{ml}=16.5\%w/V$

